

Bharat Chandak
SATYA ELECTRICALS

SOLICOR, Rakon, Legrand, Mavells, L&P ENTERTAINMENT, INDOSHIVA, Finolex, OKOLOR, USHA, PHILIPS, GreatWhite, SIEMENS

Tapadia Market, Chain Sukh Road, Latur-413512
Ph : (O) 243678, 244458, 250776, (R) 242018
Email:satyaelectricals@rediffmail.com

लातूर वर्ष ४ थे अंक २९ वा शुक्रवार दि. २८ जून २०२४ पृष्ठ ४

स्वागत मूल्य २ रु.

मुंबई दरडमुक्त करणार : मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे

मुंबई : शहरातील दरड प्रवण क्षेत्रात संरक्षक जाळ्या बसवून ही क्षेत्रे अधिक संरक्षित करणे तसेच नागरिकांच्या जीवितवाची काळजी घेणे, याला आमचे प्राधान्य आहे. तर मुंबई दरड कोसळण्याच्या घटनांपासून मुक्त करण्याचे प्रयत्न असल्याचे प्रतिपादन मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी केले.

घाटकोपर, आज्ञाद नगर येथील अतिक्रमणामुळे म्हणून घोषित केलेल्या व संभाव्य दरडीच्या ठिकाणी पालिकेच्यावतीने उपाययोजना म्हणून संरक्षक जाळी (जीओ नेटिंग) बसवण्याचे काम हाती घेण्यात आले आहे. या कामाची पाहणी मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी बुधवारी केली. मुंबईतील सगळ्या ३१ ठिकाणी दरडप्रवण क्षेत्राची स्थिती पाहता अत्याधुनिक पद्धतीच्या तंत्रज्ञानाचा वापर या निमित्ताने सुरु झाला आहे,

असे मुख्यमंत्री म्हणाले. यावेळी त्यांच्यासोबत यावेळी आमदार दिलीप लांडे, पालिका आयुक्त भूषण गगराणी उपस्थित होते. दरड रोखण्यासाठी अत्याधुनिक तंत्रज्ञान स्वित्झर्लंड मटेरिअलचा वापर करत बोल्टिंगचे काम हनुमान टेकडी परिसरात सुरु करण्यात आले आहे. एकूण २५०० चौसर मीटरच्या क्षेत्रात बोल्टिंगचा वापर करत हे दरडप्रवण क्षेत्रात दगड रोखून धरण्यासाठी या तंत्रज्ञानाचा वापर करण्यात आला आहे. एकूण १६ जणांचा प्रशिक्षित चमू दोन पाळ्यांमध्ये हे काम करत आहे. माती तसेच काळा पाषाण या दरडप्रवण क्षेत्रात आहे. बोल्टिंगचा उपयोग हा पावसाळ्यात पाण्यामुळे खाली सुटून येणारे दगड रोखण्यासाठी होतो. झिल करून सुमारे ८ मीटर इतके आत दगडात वापरण्यात येतात.

योगायोगाने गाजला

अधिवेशनाचा पहिला दिवस

मुंबई (प्रतिनिधी) लोकसभा निवडणुकीतील आरोप - प्रत्यारोपांमुळे गडबडलेले राजकारण आज योगायोगाने घडलेल्या घटनांनी काहीसे निवळले. विधिमंडळाचे पावसाळी अधिवेशनाचा पहिला दिवस गाजला तो एक लिफ्टमुळे. विधानभवनाच्या लिफ्टमध्ये माजी मुख्यमंत्री उद्धव ठाकरे आणि उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस हे एकत्र आले. दोघेही मिळून वरच्या मजल्यावर गेले. यामुळे राजकीय वर्तुळात चर्चांना एकच उधाण आले. दोघेही एकमेकांशी सौहार्दाने बोलतांना दिसून आल्याने वेगवेगळ्या चर्चा सुरु झाल्या. याबाबत विचारता उद्धव ठाकरे यांनी मिशिकल कोटी करून वावड्यांना विराम दिला. अनेकांना वाटलं असेल ना ना करते प्यार तुम्ही से कर बैठे. पण ती योगायोगाने झालेली अनौपचारिक भेट होती. लिफ्टच्या भिंतींना कान नसतात त्यामुळे पुढील गुप्त चर्चा लिफ्टमध्येच करू, अशी मिशिकल टिप्पणी त्यांनी केली. नंतर मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी या प्रकरणावर मार्मिक प्रतिक्रिया दिली. ह्यांच्याची लिफ्ट सहाय्या मजल्यावर म्हणजे मुख्यमंत्र्यांचे मंत्रालयातील दालन ज्या मजल्यावर आहे तिथपर्यंत पोहोचू शकणार नाही. दोन वर्षांपूर्वी ते काँग्रेसच्या लिफ्टमध्ये शिफ्ट झाल्याने आम्ही जनतेच्या लिफ्टमध्ये आलो, असा टोला त्यांनी लगावला. विधिमंडळ अधिवेशनाच्या पहिल्याच दिवशी लिफ्टचा विषय गाजला. विधानभवनाच्या लिफ्टमध्ये माजी मुख्यमंत्री उद्धव ठाकरे आणि उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस हे एकत्र आले. उद्धव ठाकरे हे विधान भवनाच्या वरील मजल्यावर जाण्यासाठी लिफ्ट जवळ उभे होते. त्यावेळी तिथे उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस देखील आले. दोन्ही नेत्यांनी एकमेकांना नमस्कार केला. दोघे तिथे एकमेकांशी बोलले त्यानंतर दोन्ही नेते लिफ्टमध्ये शिरले. त्यांच्यासोबत भिल्लद नार्वेकरही होते.

द. आफ्रिका फायनलमध्ये

त्रिनिदाद : वृत्तसंस्था दक्षिण आफ्रिका विरुद्ध अफगाणिस्तान यांच्यामध्ये आज टी-२० विश्वचषकाचा उपांत्य फेरीचा सामना पार पडला. या सामन्यामध्ये दक्षिण आफ्रिकेच्या संघाने सहज विजय मिळवून अंतिम फेरीमध्ये प्रवेश केला आहे. या सामन्यात अफगाणिस्तानच्या संघाने नाणेफेक जिंकून प्रथम फलंदाजी करण्याचा निर्णय घेतला होता. पण ते या सामन्यामध्ये पूर्णतः फेल झाले आणि अफगाणिस्तानचा संघ ५६ धावा करून सर्वबाद झाला. अफगाणिस्तान कोणत्याही खेळाडूने १० पेक्षा जास्त धावा केल्या नाही. अफगाणिस्तानचा फलंदाज अजमलुल्ला उमरझाईने सर्वाधिक १२ चेंडूमध्ये १० धावा केल्या.

अफगाणिस्तानच्या या लाजिरवाण्या कामगिरीमुळे त्यांना सोशल मीडियावर बोलणी ऐकावी लागत आहेत. राशिद खानच्या नेतृत्वाखालील अफगाणिस्तानचा दक्षिण आफ्रिकेविरुद्ध ९ विकेट्सने पराभव झाला. आफ्रिकेने पहिल्या सामन्यात अफगाणिस्तान संघाचा ६७ चेंडू राखून पराभव केला. या सामन्यात अफगाणिस्तानची फलंदाजी खूप खराब झाली होती. आफ्रिकेने अतिरिक्त सामन्यात जितक्या धावा दिल्या होत्या तितक्या धावा संघाच्या एकाही फलंदाजाला करता आल्या नाहीत. अफगाणिस्तानसाठी अजमलुल्ला उमरझाईने सर्वात मोठी खेळी खेळली, त्याने १२ चेंडूत २ चौकारांच्या मदतीने १० धावा केल्या.

१३ अतिरिक्त धावा दिल्या होत्या. अशाप्रकारे, अफगाणिस्तानच्या डावात अतिरिक्त धावांपेक्षा बॅटने जास्त धावा झाल्या. दक्षिण आफ्रिकेच्या संघाने इतिहासात पहिल्यांदाच एडन मार्कारमच्या नेतृत्वाखाली विश्वचषकाच्या अंतिम फेरीमध्ये प्रवेश केला आहे. दक्षिण आफ्रिकेच्या विश्वचषकातील कामगिरीवर नजर टाकली तर संघ अजूनपर्यंत अपराजित राहिला आहे. संघाने अजूनपर्यंत एकही सामना गमावलेला नाही. तर दुसरा सेमीफायनलचा सामना इंग्लंड विरुद्ध भारत यांच्यामध्ये होणार आहे. यामध्ये जो संघ विजयी होईल तो संघ दोघे दक्षिण आफ्रिकेशी अंतिम सामन्यामध्ये विश्वचषकाच्या अंतिम सामन्यात लढेल. त्यामुळे आजच्या सेमी फायनल २ वर चाहत्यांच्या नजरा असणार आहेत.

मविआने अबू आझमीचा चेहरा मुख्यमंत्रिपदासाठी जाहीर करावा

मुंबई : प्रतिनिधी उद्धव ठाकरेंना मुख्यमंत्रिपदाचा चेहरा जाहीर करा, अशी अप्रत्यक्ष मागणी शिवसेना ठाकरे गटाचे खासदार संजय राऊत यांनी केली. यावर आता राजकीय वर्तुळातून प्रतिक्रिया येत आहेत. संजय राऊतांच्या मागणीवरून खासदार नरेश म्हस्के यांनी खोचक टोला लगावला आहे. महाविकास आघाडीने राज्यात अबू आझमी यांचा चेहरा मुख्यमंत्रिपदासाठी जाहीर करावा, असे त्यांनी म्हटले आहे.

लोकसभा निवडणूक पार पडल्यानंतर आता महाराष्ट्रात विधानसभा निवडणुकांचे वेध लागले आहेत. राज्यात लोकसभा निवडणुकीत महाविकास आघाडीने मुसंडी मारली. तर महायुतीला मोठा फटका बसला. आता महाविकास आघाडीकडून विधानसभा निवडणुकीसाठी मोर्चेबांधणी करण्यास सुरुवात झाली असून खासदार संजय राऊत यांनी महाविकास आघाडीच्या मुख्यमंत्रिपदाच्या चेह-याबाबत वक्तव्य केल्याने राजकीय चर्चांना उधाण आले. यावर आता महाविकास आघाडी आणि महायुतीतून विविध प्रतिक्रिया येत आहेत.

अबू आझमी यांचा चेहरा मुख्यमंत्रिपदासाठी जाहीर

करावा : नरेश म्हस्के राज्यात महाविकास आघाडीने अबू आझमी यांचा चेहरा मुख्यमंत्रिपदासाठी जाहीर करावा. तसाही त्यांनी निवडणुकीत झेंड्याचा रंग बदललेला आहे. हे अर्ध्या हळकडाने पिवळे झालेले आहेत. उद्धव ठाकरे यांचा अडीच वर्षांचा घरात बसून केलेला कारभार आणि अडीच वर्ष पायाला भिंगरी बांधून एकनाथ शिंदे यांनी केलेला कारभार याचे मूल्यमापन करावे लागेल, असा टोला त्यांनी यावेळी लगावला. महायुतीतील मुख्यमंत्रिपदाच्या चेह-याबाबत नरेश म्हस्के म्हणाले की, आमच्या नेत्यांनी अनेक वेळा स्पष्ट केले आहे की, आमचा मुख्यमंत्रिपदाचा

चेहरा हा एकनाथ शिंदे असतील, असे त्यांनी म्हटले आहे. चर्चा करून विषय सोडवणार : बाळासाहेब थोरात संजय राऊत यांच्या मागणीवर काँग्रेस नेते बाळासाहेब थोरात यांनी प्रतिक्रिया दिली आहे. बाळासाहेब थोरात यांनी म्हटले आहे की, हे चर्चेचे विषय आहेत. हा प्रश्न आम्ही चर्चेने सोडवू. त्यावर वेगळे बोलण्याची गरज नाही. यावर आम्ही चर्चा करू, असे त्यांनी म्हटले आहे. नेतृत्व निर्णय घेणार : यशोमती ठाकरे आमदार यशोमती ठाकरे म्हणाल्या की, महाविकास आघाडीचे नेतृत्व आमचे तीनही नेते करत आहेत. काँग्रेस, शिवसेना उद्धव बाळासाहेब ठाकरे पक्ष आणि राष्ट्रवादी काँग्रेस शरद पवार पक्ष हे तीनही पक्ष मिळून महाविकास आघाडी आहे. त्यांच्या बैठकीत काय ठरेल, हे सर्वाना समजेल, असे त्यांनी म्हटले आहे. सर्वसामान्यांच्या हितासाठी लढाई : रोहित पवार आमदार रोहित पवार म्हणाले की, महाविकास आघाडी झाली तेव्हा कोणालाच माहिती नव्हते. ही लढाई मुख्यमंत्रिपदाची नाही तर सर्वसामान्यांच्या हितासाठी आहे. पदापेक्षा विचारांसाठी लढायला हवे, अशी प्रतिक्रिया त्यांनी दिली आहे.

मुख्यमंत्रिपदावरून मविआत ठिणगी?

मुंबई : प्रतिनिधी राज्यामध्ये विधानसभा निवडणुकीचे वारे वाहू लागले आहेत. महायुतीसह महाविकास आघाडी जोरदार तयारी करत आहे. दरम्यान, निवडणुका जाहीर होण्यापूर्वीच महाविकास आघाडीमध्ये मुख्यमंत्रिपदावरून राजकारण रंगले आहे. ठाकरे गटाकडून उद्धव ठाकरे यांना मुख्यमंत्रिपदाचा चेहरा म्हणून घोषित करण्याची मागणी करण्यात येत आहे. खासदार संजय राऊत यांनी अप्रत्यक्षरीत्या याबाबत वक्तव्य केले आहे. मुख्यमंत्रिपदाच्या चेह-याशिवाय निवडणूक लढता येणार नाही असे देखील ते म्हणाले आहेत. मात्र त्यांच्या या वक्तव्यामुळे महाविकास आघाडीचे भिन्नपक्ष असलेले काँग्रेस व शरद पवार गट नाराजी व्यक्त करत आहेत.

अ ब क मुख्यमंत्री यामध्ये स्वारस्य घेऊ नये : जयंत पाटील महाविकास आघाडीच्या कोणत्याही नेत्याने जयंत पाटील मुख्यमंत्री किंवा अ ब क मुख्यमंत्री यामध्ये स्वारस्य घेऊ नये. आपण सत्तेवर आले पाहिजे हे स्वारस्य पाहिले पाहिजे. कोण मुख्यमंत्री हे निवडून आल्यानंतर नेते, पदाधिकारी व कार्यकर्ते ठरवतील. असे मत शरद पवार गटाचे जयंत पाटील यांनी व्यक्त केले. बैठकीनंतरचा फॉर्म्युला अंतिम : वडेड्वीवार वैयक्तिक मत व्यक्त करण्याचा अधिकार प्रत्येकाला आहे. मात्र मुख्यमंत्रिपदाबाबत महाविकास आघाडीच्या बैठकीमध्ये जो निर्णय होईल तो फॉर्म्युला अंतिम असणार आहे. बैठकीमध्ये चर्चा

झाल्यावरच महाविकास आघाडी ठरवेल, असे स्पष्ट मत काँग्रेस नेते व विधानसभेचे विरोधी पक्षनेते विजय वडेड्वीवार यांनी व्यक्त केले आहे. पदासाठी नाही तर विचारासाठी लढत महाविकास आघाडीची बैठक होईल. शरद पवार हे उद्धव ठाकरे व काँग्रेसशी चर्चा करतील. तेव्हा निर्णय घेतला जाईल. मात्र ही लढाई मुख्यमंत्रिपदाची नाही. तर ही लढाई स्वाभिमानाची असून सामान्य लोकांच्या हिताचे सरकार या महाराष्ट्रामध्ये आपणत्याची तयारी आहे. पदासाठी लढत करण्यापेक्षा विचारासाठी लढत करणे गरजेचे असून भाजपला हद्दपार करण्याची ख-या अर्थाने गरज आहे, असे स्पष्ट मत शरद पवार गटाचे आमदार रोहित पवार यांनी व्यक्त केले आहे.

शिका, संघटित व्हा ,संघर्ष करा या मार्गानेच आरक्षण टिकेल- डॉ. नागोराव कुंभार

लातूर / प्रतिनिधी- डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी एका वाक्यात स्वातंत्र्य, समता ,बंधुता हे तत्त्वज्ञान व शिका, संघटित व्हा, संघर्ष करा हे सामाजिक पुनर्रचनेचे तंत्र सांगितले आणि याच क्रांतीच्या मार्गाने आरक्षण टिकेल. जोपर्यंत या देशात लोकशाही व संविधान जिवंत आहे तोपर्यंत आरक्षणाला कोणीही धक्का लावू शकणार नाही, असे ठाम प्रतिपादन डॉक्टर नागोराव कुंभार सर यांनी केले ते राष्ट्र नायक संघटना आयोजित सामाजिक न्याय आरक्षण हक्क परिषदेत बोलत होते .यावेळी विचार पिठावर अध्यक्ष म्हणून माधवराव पाटील टाकळीकर हे उपस्थित होते तर प्रमुख वक्ते म्हणून मा. डॉ. कुंभार सर हे उपस्थित होते .तसेच प्रमुख पाहुणे म्हणून संजय भाऊ कांबळे, संघटनेचे अध्यक्ष संजय सोनकांबळे, प्रा. आनंत लांडगे, माजी नगरसेवक आल्टे ,विनोद कोल्हे, साधू भाऊ गायकवाड इत्यादी जण होते . यावेळी पुढे बोलतांना मा. कुंभार सर म्हणाले की, डॉक्टर बाबासाहेब आंबेडकर आणि छत्रपती राजश्री शाहू महाराज हे आपले आधारस्तंभ आहेत. छत्रपती शाहू महाराजांनी आपल्या संपूर्ण सत्तेचा वापर शोषित ,पीडित ,बंधितांसाठी केला त्यांनी स्वतः उच्चवर्णीयासोबत वेगवेगळ्या पद्धतीने संघर्ष केला. तो जगातला असा हा एक राजा आहे की, त्यांनी वंचितांसाठी ,सामाजिक न्यायासाठी आपल्या

राज्यात आरक्षणाचा पहिला क्रांतिकारी जाहीरनामा काढला. म्हणून त्यांना सामाजिक क्रांतीचे आणि आरक्षणाचे जनक म्हटले जाते. छत्रपती शाहू महाराजांमुळे आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांमुळे आपणास आरक्षण मिळाले ते टिकवणे आपलं काम आहे .आरक्षण हे माणसाला माणूसपण देते ते टिकवण्यासाठी मात्र तुम्हाला ही खूप काम करावे लागेल असे प्रतिपादन यावेळी मा. कुंभार सर यांनी केले. यावेळी ते पुढे म्हणाले की ,आरक्षण टिकवण्यासाठी आपणास

लढावं लागेल, संवाद वाढवावा लागेल ,भावनात्मक प्रश्नापेक्षा आत्मप्रतिष्ठा व आत्मसन्मान वाढवावा लागेल .छत्रपती शाहू महाराजांनी सांगितल्याप्रमाणे सामाजिक न्याय प्रस्थापित करण्यासाठी खूप प्रयत्न केला पाहिजे. संपत्तीचे पुनर्वाटप करण्यासाठी प्रयत्न केला पाहिजे. विकासाला संधी प्राप्त करून दिली पाहिजे .आणि खरेच जर यासाठी आपली राजकीय इच्छाशक्ती असेल तर सामाजिक समता प्रस्थापित व्हायला वेळ लागणार नाही ,ही एक वैचारिक लढाई आहे .त्यामुळे तुम्ही मनु वादाला बळ न देता आपण कोणाच्या बाजूने लढत आहोत हे आगोदर स्पष्ट केले पाहिजे. तुम्ही लढलं पाहिजे ,बोललं पाहिजे, पण अकरास्ताळ पणाने काहीही होणार नाही शांत पणाने मार्ग काढला पाहिजे .नवनवीन नेतृत्व पुढे आलं पाहिजे .आरक्षण टिकवण्यासाठी समग्र परिवर्तनासाठी आता लढलच पाहिजे. आणि शिका ,संघटित व्हा, संघर्ष करा या तीन मार्गाने आरक्षण टिकेल असे स्पष्ट मत यावेळी मा. कुंभार सर यांनी व्यक्त केले यावेळी प्रा. अनंत लांडगे, संजय भाऊ कांबळे संजय सोनकांबळे यांनीही आपले समयोचित विचार मांडले या कार्यक्रमाचा अध्यक्ष समारोप मा. माधवराव पाटील यांनी केला .

अविनाश पाठक बीडचे नवे जिल्हाधिकारी

बीड : येथील जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी अविनाश पाठक यांची जिल्हाधिकारीपदी नियुक्ती करण्यात आली आहे. यासंदर्भातील आदेश अवर मुख्य सचिव नितीन गद्रे यांनी बुधवारी काढला असून नवीन पदाचा पदभार तत्काळ स्वीकारण्याचे सांगण्यात आले आहे. त्यानुसार जिल्हाधिकारी दीपा मुधोळ यांच्याकडून ते गुरवारी पदभार स्वीकारतील. परंतु मुधोळ यांना कोणत्या ठिकाणी नियुक्ती दिली आहे याबाबत कोणताही आदेश सायंकाळपर्यंत पारीत झाला नव्हता. तर दुस-या बाजूला पाठक यांच्या जागेवर कोण येणार? याकडेही लक्ष लागले आहे. १४ फेब्रुवारी २०२३ रोजी दीपा मुधोळ यांनी बीड जिल्हाधिकारी म्हणून पदभार घेतला. या आगोदर त्या धाराशिव येथे होत्या. पदभार स्वीकारल्यानंतर मुधोळ यांनी अनेक प्रश्न मार्गी लावले. जिल्हाधिकारी कार्यालयात तक्रार घेऊन आलेल्या प्रत्येकाचे म्हणणे ऐकून घेऊन संबंधित अधिका-यांना तत्काळ फोन लावून तक्रार निकाली काढण्याची सूचना त्या देत होत्या. त्यामुळे त्यांच्या दालनाबाहेर नेहमीच गर्दी असायची. लोकसभा निवडणूक काळात त्यांच्याविरुद्ध तक्रारी झाल्या. आचारसंहिता संपातक त्यांची बदली करण्यात आली. मागील पाच ते सहा दिवसांपासून जिल्हाधिकारी मुधोळ यांच्या बदलीची चर्चा होती.जिल्हाधिकारीपदी पाठक यांची नियुक्ती करण्यात आल्यानंतर आता जिल्हाधिकारी मुधोळ यांची पुणे येथे बदली केली जाईल अशी शक्यता आहे. बुधवारी सायंकाळी उशिरापर्यंत मुधोळ यांच्या नव्या नियुक्तीबाबत आदेश निघाला नव्हता. दरम्यान, अविनाश पाठक यांनी बीडमध्ये उपजिल्हाधिकारी या पदावर काम केलेले आहे. मागील वर्षी जिल्हा परिषद सीईओचा पदभार त्यांनी स्वीकारला होता.

संपादकीय....

बीबीचा

‘शहावानो क्षण’!

हरेडी पंथीयांचे ‘हे’ चोचले बंद करून त्यांना सर्वसामान्य इस्रायलीप्रमाणे वागवले जावे, हे ६० टक्क्यांचे म्हणणे घेऊन एक संस्था न्यायालयात गेली वर्षानुवर्षे समाजात एखादी प्रथा सुरु असली तरी काळाच्या कसोटीवर तिचे मूल्यमापन होणे गरजेचे असते आणि समंजस समाजाने ते स्वीकारणे आवश्यक असते. असे बदल स्वीकारण्यास तयार असलेला समाजच ‘समंजस’ या विशेषणासाठी पात्र ठरतो. या अशा प्रथा, परंपरा लोकप्रिय असू शकतात आणि जे जे लोकप्रिय ते ते बदलणे त्या त्या राज्यकर्त्यांस मंजूर असेलच असे नाही. अशा वेळी न्यायालयांस पुढाकार घ्यावा लागतो. जनमताची फारशी फिकीर न करता घटना आणि विवेक यांच्या आधारावर उभी असणारी न्याय यंत्रणा ऐतिहासिक प्रथा/परंपरा यांचे कालसापेक्ष मूल्यमापन करून जेव्हा इतिहासास कलाटणी देणारा निर्णय घेते तेव्हा ती न्यायपालिका अभिनंदनास पात्र ठरते. सध्या हा मान इस्रायलच्या सर्वोच्च न्यायालयाचा. यहुदी धर्मीयांचे पवित्र स्थळ असलेला हा देश जन्मास आल्यापासून काही ऐतिहासिक कारणांमुळे सुरु झालेली एक कुप्रथा रद्द करण्याचे धारिष्ट्य या सर्वोच्च न्यायालयाने दाखवले म्हणून हे अभिनंदन. हा निर्णय आहे केवळ धर्मसेवेस स्वतःला वाहून घेणाऱ्या यहुदी तरुणांना प्रत्येक इस्रायली नागरिकासोटी अत्यावश्यक असलेल्या लष्करी सेवासक्तीतून सवलत देणे बंद करण्याचा. या प्रथेचा इतिहास, तिचे महत्त्व आणि संभाव्य परिणाम अशा तीनही अंगांनी हा विषय समजून घ्यावा असा महत्त्वाचा आहे.

सुमारे ७५ वर्षापूर्वी इस्रायलचा जन्म झाला तो होलोकॉस्टमध्ये होरपळून मरण पावलेल्या लक्षावधी यहुदींच्या पार्श्वभूमीवर. जर्मनीचा क्रूरकर्मा हिटलर याने हाती घेतलेल्या यहुदींच्या वंशविच्छेदाने त्या धर्मीयांसाठी ना हक्काची जमीन उरली ना आकाश! दुसरे महायुद्ध संपले, हिटलरचा नंद झाला आणि पुढील दशकाच्या अखेरीस जॉर्डन अदीच्या किनाऱ्यावर यहुदींसाठी त्यांची स्वतःची मातृभूमी जन्मास आली. हा देश तयार झाला तेव्हा या धर्माचा अभ्यास, प्रचार आणि प्रसार करणाऱ्यांची संख्या होती जेमतेम ४०० इतकी. त्यामुळे त्या देशात पहिल्यापासून प्रत्येक १८ वर्षांयास सक्तीच्या असलेल्या लष्करी सेवेतून धर्मास वाहून घेतलेल्या पोथीनिहांस वाळण्याचा निर्णय घेतला गेला. तथापि अशा पोथीनिष्ठ धर्मसेवकांची संख्या आज लाखाच्या घरात आहे आणि तरीही हा निर्णय आजतागायत अमलात आहे. इत्रेकच नव्हे तर या धर्मसेवकांस कर आदींतीही सवलत असते आणि त्यांचा प्रतिपाळ सरकार, धर्मसंस्था इत्यादींतीर्फे केला जातो. पांढरा शर्ट, काळी पॅट, त्यावर काळा पायघोळ डगला, डोईवर शंभरभर वर्षे जुन्या धाटणीची टोपी आणि तिच्याखालून दोन्ही कानांवर रुळणाऱ्या केशांच्या लोंब्या असा यांचा वेश असतो आणि दिवस-दिवस तोराह हा धर्मग्रंथ वाचणे, जेरुसलेम धर्मस्थळी असलेल्या पवित्र भिंतीसमोर उभे राहून झुलत झुलत धर्मवेचे म्हणणे हे यांचे प्रमुख कार्य. यांस यहुदी भाषेत ‘हरेडी’ पंथीय असे म्हटले जाते. म्हणजे थरथरणाऱे. परमेश्वराच्या अनुभूतीने त्यांचे शरीर थरथरते म्हणून ते हरेडी. यांस सर्व त्या सवलती तेथील सरकार देते. बरे; हे धर्मसेवा करतात म्हणून त्यांस मद्या, स्त्रीसंग इत्यादी सुखोपभोग निषिद्ध असे मुळीच नाही. हे धर्मसेवक संसाराही करतात आणि पत्नीस मुले प्रसवणाचे यंत्र समजून डझनांनी अपत्ये जन्मास घालतात. या धर्मसेवकांस चाकरी करण्यास मज्जाव. म्हणजे यांच्या बायका नोकऱ्या-चाकऱ्या करणार आणि धार्मिक रीतिरिवाजांचे कठोर पालन करता करता अनेकांच्या आयाही होणार. आणि तरीही असे सर्व जीवन प्रोगणऱ्यांस लष्करी सेवा न करण्याची सवलत, असा हा भोक्कणारा.

तो बंद करण्याचे आदेश सर्वोच्च न्यायालय देते ही ऐतिहासिक बाब. अलीकडेच काही महिन्यांपूर्वी समग्र इस्रायलमध्ये जनमत घेण्यात आले. त्यात सहभागी झालेल्या ६० टक्क्यांहून अधिकांनी या धर्मसेवकांचे चोचले तातडीने बंद करून त्यांनाही सर्वसामान्य इस्रायलीप्रमाणेच वागवले जावे असे मत नोंदवले. तरीही राजकीय पातळीवर या जनमताची कदर केली जाण्याची शक्यता नाही. यामागील साधे कारण म्हणजे बऱ्याच राजसत्ता आणि धर्मसत्ता यांच्यात असते तसे छुपे संगमनत. इस्रायलमध्ये तर या धर्मसेवकांचा पत्कर घेणारे, त्यांच्या ‘न्याया’साठी आणि हक्कांच्या रक्षणासाठी लढणारे दोन दोन राजकीय पक्ष आहेत आणि पंतप्रधान बेंजामिन नेतान्याहू (बीबी) यांचे सरकार त्यांच्या पाठिंब्यावर तगून आहे. म्हणजे तर स्वतःहून असा काही सुधारणावादी निर्णय घेऊन धर्मसेवकांच्या पोळ्यावर नेतान्याहू दगड मारण्याची काही सुतराम शक्यता नव्हती. आणि नाहीही. त्यामुळे अखेर एका समाजसेवी संस्थेने सर्वोच्च न्यायालयात धाव घेतली आणि या प्रथेस आव्हान दिले. युद्धरम्य इस्रायल गेले नऊ महिने लष्करी कर्मचारी, सैनिक यांचा तुटवडा अनुभवत आहे. हे सत्यही या न्यायालयीन लढ्यामागे होते. प्रत्येक नागरिकास लष्करी सेवेत सहभागी होऊन आघाडीवर लढण्यासाठी गळ घातली जात असताना या धर्मसेवकांचा अपवाद का, असा हा साधा न्यायालयीन प्रश्न होता. देशसेवा महत्त्वाची की धर्मसेवा असाही मुद्दा यानिमित्ताने चर्चिला गेला. त्या देशातील विवेकी हे सुदैवाने धर्मापेक्षा देशास प्राधान्य देणारे असल्याने त्यांना या धर्मसेवकांचे चोचले अजिबात मंजूर नव्हते, ही अतिशय सुखावणारी बाब. पण आपल्या धर्मसेवेमुळेच यहुदी सैनिकांस ‘विशेष’ बळ मिळते आणि ते त्यामुळेच लढाया जिंकतात असा या धर्मसेवकांचा प्रतिवादी दावा. तो सर्वोच्च न्यायालयाने फेटाळला. गेल्या ऑक्टोबरात पहाटे पहाटे ‘हमास’चे सैनिक इस्रायलमध्ये कत्तल करत होते तेव्हा या धर्मसेवकांची ईश्वरी ताकद का गायब होती, हा प्रश्न यानिमित्ताने चर्चिला गेला किंवा काय हे कळवयास मार्ग नाही. परंतु सर्वोच्च न्यायालयाने सारासार विवेकाचे अलीकडे दुर्मीळ होत चाललेले दर्शन घडवले आणि लष्करास या धर्मसेवकांची भरती सुरु करण्याचा आदेश दिला.आता प्रश्न त्याची अंमलबजावणी खरोखरच होईल किंवा काय, हा. याचे कारण सर्वोच्च न्यायालयात या प्रकरणी सुनावणी सुरु झाल्यापासून इस्रायली प्रतिनिधिगृहात- केनेसेट- एक स्वतंत्र विधेयक मंजूर करून या धर्मसेवकांचे ‘आरक्षण’ कायम राखण्याचा प्रयत्न पंतप्रधान नेतान्याहू यांच्याकडून सुरु होता. अजूनही सुरु आहे. सर्वोच्च न्यायालयाच्या या निर्णयास या धर्मसेवकांच्या पक्षाचा अर्थातच विरोध आहे आणि या दोन पक्षांचा पाठिंबा सरकार टिकवण्यासाठी अत्यावश्यक असल्याने त्यांच्या मताविरोधात काही करणे हेही अर्थातच या पंतप्रधानांस मंजूर नाही.

आजपासून लागू होणाऱ्या ‘टेलिकॉम कायदा- २०२३’तील तरतुदी आणीबाणीचीच आठवण देणाऱ्या ठरतील

ब्रिटिशकाळातला १८८५ चा ‘टेलिग्राफ कायदा’ बदलून टाकण्याच्या आविर्भावात ‘टेलिकम्युनिकेशन कायदा- २०२३’ हा कायदा अमलात येतो आहे. या कायद्याच्या ‘काही तरतुदी’ २६ जून २०२४ पासून लागू व्हाव्यात, असा निर्णय झालेला आहे. हा कायदा याआधीच्या- संतराच्या लोकसभेच्या कार्यकाळात २३ डिसेंबर २०२३ रोजी बहुमताच्या बळावर संमत झाला आणि लगोलग २४ डिसेंबर रोजी राजपत्रातही त्याला स्थान मिळाले. परंतु या कायद्याची मोघम भाषा आणि काही विशिष्ट तरतुदी यामुळे, १९७५ ते ७७ च्या आणीबाणीप्रमाणेच, पत्रकारांनी पाठवलेल्या बातम्यांसह कोणाचेही कोणतेही संदेश उघडून पाहण्याची मुभा सरकारला मिळू शकते. त्यामुळे या कायद्याविषयी रास्त आक्षेप घेणारे लिखाण डिसेंबर २०२३ मध्येच अनेक कायदेतज्ज्ञांनी केलेले असले, तरी आज त्या आक्षेपांची उजळणी करणे गरजेचे ठरते.

तारायंत्राच्या जमान्यातला ‘टेलिग्राफ कायदा’ निष्प्रभ केल्याचा आव नव टेलिकम्युनिकेशन कायदा करण्यासाठी सत्ताधाऱ्यांनी आणला असला, तरी भारतीयांना पारतंत्र्यात ठेवणाऱ्या त्या वसाहतवादी सरकारच्या काळाची आठवण देणाऱ्या जाचक तरतुदी नव्या कायद्यातही आहेत, असा आक्षेप ‘इंटरनेट फ्रीडम फाउंडेशन’चे एक संस्थापक व कायदेतज्ज्ञ अपार गुप्ता यांनी नोंदवला होता. त्यासाठी त्यांनी टेलिकम्युनिकेशन कायद्याच्या ‘कलम २०’ चे उदाहरण दिले होते. हे कलम भयावह का ठरते, यासाठी मात्र आधी या कायद्यातला अगदी पहिला- व्याख्यांचा भागही पाहावा लागेल. हा भाग अतिव्याप्त आणि मोघम आहे. टेलिकम्युनिकेशनची ‘प्रक्षेपण, उत्सर्जन आणि ग्रहण’ ही व्याख्या या कायद्यातही देण्यात आली असली तरी नियमन प्रक्षेपणकर्त्यांचे करणार की ‘ग्रहणकर्त्यां’चेसुद्धा, हा प्रश्न त्यातून उभा राहातो. ‘संदेश’ किंवा ‘मेसेज’ची व्याख्या तर अशा खुबीने बनवण्यात आली आहे की, कुणाच्याही व्हॉट्सपमधील साध्या ‘फॉरवर्डेड मेसेज’पासून ते एखाद्या पत्रकाराच्या ‘यूट्यूब चॅनेल’वरील एपिसोडपर्यंत किंवा ‘फेसबुक’ / ट्विटर (एक्स) वरच्या नोंदींपर्यंत आणि जाहिरात म्हणून पाठवलेल्या कोणत्याही संदेशापर्यंत सारेच यात येते. त्यातल्या त्यात, जाहिरात करू इच्छिणाऱ्या संदेशांना चाप लावणारे निराळे कलम तरी आहे. पण राजकीय/ सामाजिक परिस्थितींवर मतदर्शन करणारे संदेशसुद्धा तीन कारणांनी अडवले/ नष्ट केले जाऊ शकतात : (१) सार्वजनिक आणीबाणीची (आपत्कालीन) परिस्थिती (२) लोकांची सुरक्षा किंवा (३) सरकारचा अथवा प्राधिकृत अधिकार्यांच्या निर्णय! या तीन्ही कारणांखाली सत्ताधारी तुमचे संदेश अडवून नष्ट करू शकतात किंवा सतत वाचत राहू शकतात, म्हणजेच पाळत ठेवू शकतात.ही तरतूद या कायद्याच्या कलम २० मध्ये आहे. त्या कलमाच्या तिसऱ्या उपकलमात पत्रकारांचा उल्लेख आहे त्यात म्हटले आहे की, पत्रकार हे राज्य सरकार किंवा केंद्र सरकारकडून अधिस्वीकृती मिळालेले (क्रेडिटेड) पत्रकार असतील, तर त्यांचे

संदेश वाचले/ अडवले जाणार नाहीत, परंतु ही मुभा उपकलम (२-अ) च्या अधीन राहील. म्हणजेच, ‘कोणत्याही व्यक्ती’चे संदेश अडवण्या/ वाचण्याची जी मुभा प्राधिकृत अधिकार्यांना असणार आहे, ती लागूच राहील! अधिस्वीकृतीधारक पत्रकाराने तशी काही अधिस्वीकृती नसणाऱ्या वृत्तसंपादकाला ईमेल वा अन्य प्रकारे कोणता संदेश पाठवला, याची तपासणी करण्याची सोय सरकार स्वतःकडेच ठेवते आहे. ‘व्हॉट्सप’वरून होणारे संदेशांचे आदान-प्रदान हे ‘पाठवणारी व्यक्ती आणि जिला पाठवला आहे ती व्यक्ती,

यांच्याशिवाय कोणालाच वाचता येणार नाही’ अशी हमी आजही ‘व्हॉट्सप’ देत असते, तिला ‘एण्ड टु एण्ड एन्क्रिप्शन’ म्हणतात आणि हा शब्दप्रयोगही आता सर्वांना माहीत झालेला आहे, इतकी आपल्या गोपनीयतेची आपल्याला सवय झाली आहे. पण या ‘एण्ड टु एण्ड एन्क्रिप्शन’वरच टेलिकम्युनिकेशन कायदा- २०२३ ची कुऱ्हाड पडली आहे. या कायद्याचे कलम २० हे एकच कलम आक्षेपाहू आहे, असे वरवर पाहता वाटेल. पण जणू काही सवलत देतो आहोत, असा भास निर्माण करून प्रत्यक्षात मुभा नाकारायची, अशी भाषा या कायद्यात अन्य ठिकाणीही आहे. उदाहरणार्थ, कोणत्याही सेवादारांना आता ‘परवाना’ घ्यावा लागेल असे कायद्यात म्हटले नसले तरी ‘अधिकृतताप्राप्ती’ (ऑथोरायझेशन) मिळवावे लागेल, असे शब्द वापरून पुन्हा लायसन्स राजमध्येच दूरसंचार सेवादारांना अडकवता जाणार. हे सेवादार कोण, याची व्यक्ती आता अतनात वाढल्यामुळे मूगल, फेसबुक, व्हॉट्सप, एक्स यांसारखी समाजमाध्यमे तसेच मुख्यप्रवाही ‘मीडिया’ आणि

बहुजनांचा पालनकर्ता दलितांचा आश्रयदाता महात्मा फुल्यांच्या विचारांचा महामेरु भारताला देशात

बहुजन हिताय बहुजन सुखाय या महा मंत्राचा जपकर्ता,आरक्षणाचा जनक छत्रपती शाहू महाराज

महाराष्ट्रातील करवीर तथा कोल्हापूर संस्थानचे प्रागतिक अधिपती आणि थोर समाजसुधारक. प्राथमिक शिक्षण,जातिभेद-निवारण, अस्पृश्यता-निवारण इ. सुधारणांचे पुरस्कर्ते. त्यांचा जन्म कागलच्या जहागीरदार घाटो घराण्यात जयसिंगराव आणि राधाबाई ह्या दांपत्यांच्या पोटी झाले. त्यांचे पूर्वाश्रमीचे नाव यशवंतराव. चौथ्या शिवाजींच्या अकाली निधाननंतर ते कोल्हापूरच्या गादीवर दत्तक गेले (१७ मार्च १८८४). राजकोट व धारवाड येथे त्यांचे शिक्षण झाले. सर फ्रेझर व रघुनाथराव सबनीस यांसारखे गुरू त्यांना मिळाले. विद्यार्थिदशेत त्यांनी इंग्रजी, संस्कृत, इतिहास, राज्यशास्त्र इ. विषयांचा अभ्यास केला. त्यांना राज्याधिकार (२ एप्रिल १८९४) प्राप्त झाला. तत्पूर्वी बडोद्याच्या गुणाजीराव खानविलकर यांच्या लक्ष्मीबाई या कन्येबरोबर त्यांचा विवाह झाला (१८९१). त्यांना राजाराम व शिवाजी हे दोन मुलगे आणि राधाबाई (आक्सासाहेब) व आऊबाई या दोन कन्या झाल्या. त्यांनी प्रशासन-यंत्रणेची पुनर्रचना करून भास्करराव जाधव, दाजीराव विचारे, अ. व. लठ्ठे यांसारख्या बहुजन समाजातील कर्तबगार व गुणी व्यक्तींना अधिकारवार नेमण्यास सुरुवात केली. १८९७-९८ साली प्रथम दुष्काळ व नंतर प्लेग अशी संकटे कोसळली. तरुण छत्रपती शाहूंनी धैर्याने त्यांवर मात केली. १९०२ साली सातत्या एवढईच्या राज्यरोहणांनिमित्त त्यांनी युरोपचा दौरा केला. तेथील भौतिक प्रगतीचा मोठा प्रभाव त्यांच्यावर पडला; त्यामुळे त्यांचे अनुभवविश्व समृद्ध झाले. कोल्हापुरात वेदोक्त प्रकरणाचा स्फोट झाला (१८९९). कोल्हापुरातील ब्रह्मवर्गाने छत्रपती शाहूंचे क्षत्रियत्व नाकारून त्यांना शूद्र म्हटले आणि त्यांना वेदमंत्राचा अधिकार नाकारला. यातून वेदोक्तांच्या संघर्षाचे पडसाद सर्व महाराष्ट्रभर उमटले. लो. टिळकांनी ब्रह्मवर्गाची बाजू घेतल्याने प्रकरण इरेस पडले. शाहूंनी वेदोक्तांचा अधिकार नाकारणाऱ्या राजोपाध्यांची व शंकराचार्यांची वतने जप्त केली. ब्रह्मवर्गाने हे प्रकरण व्हाडसरांयपर्यंत नेले; पण शेवटी छत्रपती शाहूंचीच सरशी झाली. कोल्हापुरातील ब्रह्मवर्गास त्यांच्याशी समेट करावा लागला, पण महाराष्ट्रातील ब्रह्मवर्ग शेतवटपर्यंत त्यांच्या विरोधातच राहिला. कुलकर्णी-वतन बख्शरास्ती, सत्यशोधक जलशाना शाहूंचा पाठिंबा या बार्बींमुळे तर हा विरोध वाढतच गेला. वेदोक्त प्रकरणातील अनुभवावरून, भिक्षुकशाहीच्या जाळ्यातून मुक्त झाल्याशिवाय उच्चवर्णियांची धार्मिक व सामाजिक मक्तेदारी नष्ट होणार नाही, अशी छत्रपती शाहूंची धारणा झाली होती. परिणामी ते म. फुल्यांच्या सत्यशोधक विचारसरणीकडे आकृष्ट झाले. त्यांनी उघडपणे त्यांचे अनुयायीत्व स्वीकारले नसले, तरी सत्यशोधक तत्त्वाना त्यांचा पाठिंबा होता. त्यांच्या प्रोत्साहनामुळे महाराष्ट्रात सत्यशोधक समाजाचे पुनरुज्जीवन झाले. पारंपरिक भिक्षुकशाहीच्या वर्चस्वाला शह देण्यासाठी त्यांनी कोल्हापुरात ब्राह्मणेतर पुरोहितांची निर्मिती करण्यासाठी ‘श्री शिवाजी वैदिक स्कूल’ की स्थापना केली आणि मराठ्यांसाठी स्वतंत्र ‘क्षात्रजगदुरू’ पद निर्माण करून त्यावर सदाशिवराव पाटील या उच्चविद्याविभूषित तरुणास नेमले (१९२०). धार्मिक व सामाजिक क्षेत्रांत हा एक अभिनव प्रयोग होता.

छत्रपती शाहूंनी आर्यसमाज व थिऑसाफिकल सोसायटी या संस्थांनाही आश्रय दिला. वेदांवरील श्रद्धा व जातिभेदाला विरोध, या आर्यसमाजाच्या तत्वांमुळे त्यांनी स्वतःला ‘आर्यसमाजी’ म्हणून घोषित केले; तथापि त्याच्या ते आहारी गेले नाहीत. अर्यसमाजाच्या गुरुकुलाची स्थापना झाली. पुढे राजाराम कॉलेज आर्यसमाजाकडे चालविण्यासाठी दिले गेले. बहुजन समाज शिकून शाहणा झाल्याशिवाय त्यांचे दारिद्र, अज्ञान

व अंधश्रद्धा नष्ट होणार नाहीत, हे जाणून छत्रपती शाहूंनी शिक्षणाच्या, विशेषतः प्राथमिक शिक्षणाच्या प्रसारावर भर दिला. त्यानुसार त्यांनी आपल्या संस्थानात सक्तीच्या मोफत प्राथमिक शिक्षणाचा कायदा केला आणि तो अमलात आणला (१९१७). प्रत्येक खेड्यात प्राथमिक शाळा सुरु केली. प्राथमिक शिक्षणावर या संस्थानात होणारा खर्च मोठा होता. खेड्यापाड्यांतील मुलांना उच्चशिक्षणाची सुविधा मिळावी, म्हणून छत्रपती शाहूंनी कोल्हापुरात मराठा, जैन, लिंगायत, मुस्लीम, सुतार, नाभिक, महार, चांभार-ढोर इ. जातिजमातींसाठी वसतिगृहे स्थापन केली. शिवाय नासिक, पुणे, नगर, नागपूर इ. अन्य ठिकाणी त्यांच्या प्रेरणेने व साहाय्याने अनेक वसतिगृहे सुरु झाली. त्यांच्या या उपक्रमामुळे महाराष्ट्रातील अनेक पिढ्या शिकून तयार झाल्या.

मागासलेल्या जातींत शिक्षणाबद्दल फारशी आस्था नसल्याने व त्यांचे कारण शिक्षण घेऊनही सरकारी नोकरी लाभण्याची शक्यता नसल्याने छत्रपती शाहूंनी २६ जुलै १९०२ रोजी कोल्हापूर संस्थानातील ५०% शासकीय नोकऱ्या मागासलेल्या वर्गासाठी राखीव ठेवल्याचा जाहीरनामा काढला. राखीव जागांचे धोरण अमलात आणण्यात शाहू हे हिंदुस्थानातील पहिले राज्यकर्ते ठरले. अस्पृश्यतेचे उच्चाटन हे शाहूंनी आपले जीवितकृत्य मानले. संस्थानातील शाळा, पाणवठे, विहिरी, दवाखाने, कचेऱ्या इ. सार्वजनिक ठिकाणी अस्पृश्यांता पाळण्यास त्यांनी कायद्याने प्रतिबंध केला. त्यासाठी अनेक वटहकूम जारी केले (१९१८-१९). त्यांनी अस्पृश्यांना सरकारी नोकरीत घेतले. समाजातील तलाठ्यासारख्या प्रतिष्ठेच्या जागा दिल्या. त्यांच्यापैकी अनेकांना माहूत, दूतस्वार, पोलीस, स्वतःचे मोटारचालक म्हणून नेमले. महार-वतन खालसा करून महारांची वेढबिगारीतून आणि गुन्हेगार मानल्या गेलेल्या जातींची ‘हजेरी’ पद्धतीतून मुक्ता केली. फासेपारधी, कोरवी, माकडवाले यांसारख्या भटक्या व विमुक्त जातींना जवळ करून त्यांचे जीवन स्थिर केले. त्यांना आपले रक्षक म्हणून नेमले. खेड्यापाड्यांतील बलुतेदारांनाही त्यांच्या बलुतेपद्धतीतून मुक्त करून त्यांना समाजातील सर्व उद्योगधंदे खुले केले (१९१८). जोगिणी व देवदासी प्रथेस प्रतिबंध करणार कायदा जारी केला (१९२०). याच सुमारास छत्रपती शाहूंची डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्याशी भेट झाली (१९१९). बाबासाहेबांच्या मूरुनायक या वृत्तपत्रास व पुढे त्यांच्या इंग्लंडमधील उच्चशिक्षास त्यांनी अर्थसाहाय्य केले. माणव्य व नागपूर येथील अस्पृश्यांता निवारण परिषदांत बाबासाहेबांबरोबर सहभागी होऊन अस्पृश्यांना त्यांचा ‘खरा पुढारी’ मिळाल्याबद्दल त्यांनी त्यांचा गौरव केला. अस्पृश्यतेबरोबरच जातिभेदाशी छत्रपती शाहूंनी अखेरपर्यंत संघर्ष केला. आंतरजातीय विवाह हा जातिभेदावर रामबाण उपाय वाटून त्यांनी आंतरजातीय विवाहास कायदेशीर मान्यता दिली (१९१८). स्वतः पुढाकार घेऊन अनेक आंतरजातीय (धनगर-मराठा) विवाह घडवून आणले. तसेच बालविवाहास प्रतिबंध करून नोंदणी विवाहाचा कायदा जारी केला. घटस्फोटास व विधवापुनर्विवाहास कायदेशीर मान्यता दिली. कुटुंबात होणाऱ्या शारीरिक व मानसिक छळांपासून स्त्रीला संरक्षण देणारा कायदाही त्यांनी मंजूर केला (१९१९). मागासलेल्या वर्गातील मुलींना व स्त्रियांना मोफत

त्यांच्यापेक्षा निराळा दृष्टिकोन देणारे ‘यूट्यूब चॅनेल’ हे सारेच त्यात येऊ शकतात- धूव राठी किंवा रवीश कुमार यांनी परवानगी घ्यावी असे हा कायदा अजिबात म्हणत नाही, पण यूट्यूब हा कोणाच्याही कुठल्याही परवानगीविना गेली कैक वर्षे सर्वांपर्यंत पोहोचणारा समाजमाध्यमाचाच प्रकार, त्यांच्याकडून आता ‘अधिकृतताप्राप्ती’ची अपेक्षा (किंवा त्यांच्यावर तशी सक्ती) हा कायदा करू शकतो, इतकी सोय या कायद्याच्या मोघम भाषेमुळे मिळणार असल्याचा इशारा तज्ज्ञांनी दिलेला आहे.

या कायद्यावरला सर्वात मोठा आक्षेप म्हणजे इंटरनेट किंवा अन्य कोणतीही दूरसंचार (टेलिकम्युनिकेशन) सेवा - म्हणजे फोन, चित्रवाणी वाहिऱ्यांचे प्रक्षेपण वगैरे- ‘लोकांच्या सुरक्षे’चे कारण देऊन कितीही काळ बंद ठेवण्याची मुभा सरकारने स्वतःकडे घेतलेली आहे. मणिपूर, काश्मीर इथल्या इंटरनेट बंदीबाबत उर्वरित राज्यांतल्या जनसामान्यांना काहीही सोयरसुतक नसले तरी, अनुराधा भसीन यांनी काश्मीर खोऱ्यातील इंटरनेट-बंदीविरुद्ध सर्वोच्च न्यायालयात दाद मागितली, तेव्हा ‘इंटरनेट सेवेद्वारे संपर्क साधणे हाही नागरिकांचा हक्क’ असा राज्यघटनेचा अन्वयार्थ सर्वोच्च न्यायालयाने लावला होता. त्यामुळेच सरकारला टप्प्याटप्प्याने का होईना, इंटरनेट सुविधा सुरु करावी लागली होती. या हक्कावर आता नव्या कायद्याचा बोळा फिरणार आहे. ‘एखाददोन तरतुदींवर कशाला आक्षेप घेता, बाकीचा कायदा पाहा’ असा प्रतिवाद सध्याच्या सत्ताधाऱ्यांचे भक्त करू शकतात, परंतु या कायद्यातील आक्षेपाहू भाग इथेच थांबत नाही. मोबाइल सेवा पुरवठा कंपन्यांनी सरकारकडे जमा करण्याच्या ‘युनिव्हर्सल सर्व्हिस ऑब्लिगेशन फंड’चे नवे नाव ‘डिजिटल भारत निधी’ असे (इंग्रजीतही) असेल, असे हा कायदा सांगतो- ती किती निरुपद्रवी तरतूद असे कुणाला वाटेल पण ‘हा पैसा आधी सरकारच्या एकात्रित निधीमध्ये जाईल आणि मग सरकार त्यातून डिजिटल भारत निधीमध्ये पैसे वळते करी’ अशी पाचर आता मारण्यात आलेली आहे.

शिवाय, ‘अपेक्षित व्यक्तीखेरीज अन्य कोणाला संदेश जाऊ नये’ याची हमी देण्याचा आव हा कायदा आणतो तेही वरवर पाहता छान वाटेल. पण कोणती व्यक्ती ‘अपेक्षित’ आणि कोणती नाही, याची खातरजमा करण्याचे अधिकार आता सरकारला हवे आहेत आणि त्यासाठी आता समाजमाध्यमांवरही आपल्याला आधारकाई द्यावे लागल्यास नवल नाही, असा या तरतुदीचा अर्थ होऊ शकतो ही टीकादेखील ‘आधार’च्या सक्तीविरुद्ध सर्वोच्च न्यायालयात लढणाऱ्या कायदेतज्ज्ञांनीच केलेली आहे.

गोपनीयता आणि गोपनीय राहून संपर्कजाळे कायम ठेवण्याची मुभा यांना हरताळ फासणारा हा कायदा ठरणार आहे. लोक एकमेकांशी काय बोलताहेत, कोणते संदेश वाचताहेत, कोणते चित्रपट, कोणती पुस्तके डाउनलोड करताहेत वा कोणती संकेतस्थळे पाहताहेत यावर लक्ष ठेवण्याची मुभा सरकारी (केंद्र आणि राज्य) यंत्रणांना या कायद्याच्या रचनेतच ठेवण्यात आलेल्या मोघमपणामुळे मिळाल्यास नवल नाही.

शिक्षणाची सुविधा निर्माण केली. सामाजिक सुधारणांबरोबरच छत्रपती शाहूंनी शेतीस व उद्योगधंद्यांस प्रोत्साहन दिले. अनेक कृषी व औद्योगिक प्रदर्शने भरविली. पन्हाळ्यावर चहा, कॉफी, रबर यांच्या लागवडीचे प्रयोग केले. कृषी उत्पादनासाठी शाहूपुरी, जयसिंगपूर यांसारख्या बाजारपेठा वसविल्या. त्यामुळे कोल्हापूर ही गूळाची बाजारपेठ म्हणून देशात प्रसिद्ध पावली. छत्रपती शाहूंनी कोल्हापुरात कारखानदारीचा पाया रचला. ‘शाहू मिल’ ची स्थापना करून आधुनिक वख्तोद्योगास त्यांनी चालना दिली. छत्रपती शाहूंनी बांधलेले राधानगरीचे धरण कृषी क्षेत्रात संस्थानाचा कायद्यामोटे करणार उपक्रम ठरला. संस्थानी मुलखातील हे सर्वांत मोठे धरण बांधून त्यांनी आपले संस्थान सुजलाम-सुफलाम करून टाकले. शाहूंनी ‘सहकारी संस्थांचा कायदा’ करून सहकारी चळवळीची मुहूर्तमेढ रोवली (१९१३).

छत्रपती शाहूंनी संगीत, नाट्य, चित्रकला, मल्लविद्या आदी कलांना राजाश्रय देऊन महाराष्ट्रात कलेच्या क्षेत्रात स्पृहणीय कामगिरी केली. अल्विद्याखाँ, हैदरबक्षशाँ, भूर्जीखाँ, सुश्री केसरबाई, गानचंद्रिका अंजनीबाई मालपेकर अशा अनेक गायक-गायिकांनी छत्रपती शाहूंच्या आश्रयाने अखिल भारतीय कीर्ती संपादन केली. त्यांनी अनेक नाटक कंपन्यांना व गुणी कलावंतांना आश्रय दिला. बालगंधर्व व संगीतसृष्ट केशवराव भोसले हे थोर कलावंत शहूंनीच महाराष्ट्राला दिले. संगीत व नाट्यकलेच्या जोपासनेसाठी त्यांनी कोल्हापुरात भव्य पॅलेस थिएटर (केशवराव भोसले नाट्यगृह) बांधले. त्याच्या शेजारची खुल्वा आटाध्यगृहाचीही सोय केली. शाहूंच्या दरबारात आबालाल रहिमानसारखा महान चित्रकार कलावंत होऊन गेला. बाबूराव पेंटर, दत्तोबा ढळवी प्रभृती

चित्रकारांना त्यांचे प्रोत्साहन मिळाले. मल्लविद्येच्या प्रांतात शाहूंनी संस्थानासह सर्व देशातील मल्लाना उदार आश्रय दिला. रोमच्या आखाड्याच्या धर्तीवर कोल्हापुरात कुस्तीचे मैदान बांधले. त्यांच्या कारकीर्दीत कोल्हापूर ही ‘मल्लविद्येची पंढरी’ बनली. खुद्द छत्रपती शाहू हे मल्लांचे मल्ल म्हणून प्रसिद्ध होते. यांशिवाय त्यांनी कोल्हापुरात साठमारी हा हतीचा खेळ सुरु केला. शिकार तर त्यांचा आवडीचा छंद होता. पट्टीचा शिकारी म्हणून त्यांचा लौकिक होता. छत्रपती शाहू महाराजांच्या सामाजिक कार्याचा गौरव म्हणून कानपूर येथे कुर्मी क्षत्रिय सभेने त्यांना ‘राजर्षी’ पदवी बहाल केली (१९१९). त्यांच्या कार्यामुळे दलित-पतितांचा उद्धारक, सयतेचा राजा म्हणून त्यांची प्रतिमा जनसामान्यांत निर्माण झाली. या राजाने अज्ञानी बहुजन समाजाला जागृत करण्याचे व्रत अखेरपर्यंत सांभाळले. अखेरच्या दिवासेत द्वितीय विचरंजी शिवाजी यांच्या अपघाती निधनाने (१९१८) ते खचून गेले, तथातच मधुमेहाने ते ग्रासले होते. अखेर मुंबई येथे त्यांचे वयाच्या अवघ्या अठ्ठेचाळीसाव्या वर्षी हृदयविकाराने निधन झाले. त्यांच्यानंतर त्यांचे पुत्र राजाराम महाराज कोल्हापूरच्या गादीवर आले. संदर्भ : १. Keer, Dhananjay, Shahu Chhatrapati, - Royal Revloutinary, Bombay, 1976. 2. Latthe, -mmasahab , Memoirs of His Highness Shri Shahu Chhatrapati Maharaja, Kolhapur, 1924. ३. नाईक, तु. बा. छत्रपती राजर्षी शाहू महाराज, पुणे, २००५. ४. पवार, जयसिंगराव संपा., राजर्षी शाहू स्मारक ग्रंथ, कोल्हापूर, २००१.

उष्माघात की अन्न विषबाधा; फरक कसा ओळखावा? जाणून घ्या, तज्ज्ञ काय सांगतात

सध्या पावसाला सुरुवात झाली असली तरीसुद्धा अधूनमधून तापमानाचा पारा वाढल्याचे दिसून येते. खरं तर भरउन्हात घराबाहेर पडताना आपण खूप काळजी घेतो; पण तुम्हाला माहीत आहे का, अतिउष्णतेमुळे आपल्या पचनक्रियेवर परिणाम होतो. डिहायड्रेशन, शरीरातील इलेक्ट्रोलाइट्सचे असंतुलित होणे आणि आहारात होणारे बदल यामुळे आतड्यांचे आरोग्य बिघडते; ज्यामुळे उष्माघातच नाही, तर अन्नमधून विषबाधाही होऊ शकते. आता तुम्हाला प्रश्न

पडला असेल की, उष्माघात आणि अन्न विषबाधा यातील फरक कसा ओळखायचा? दी इंडियन एक्सप्रेसने तज्ज्ञांच्या हवाल्याने याविषयी सविस्तर माहिती दिली आहे.

उष्माघात की अन्न विषबाधा; फरक कसा ओळखावा? उष्माघात आणि अन्न विषबाधा यातील फरक ओळखण्यासाठी वेळेवर उपचार घेणे महत्त्वाचे आहे, असे दिल्ली येथील सी. के. बिलाँ हॉस्पिटलच्या इंटर्नल मेडिसीनचे संचालक डॉ. राजीव गुप्ता सांगतात.

उष्माघाताच्या लक्षणांमध्ये शरीराचे तापमान वाढते, मानसिक स्थिती बदलते, त्वचा कोरडी पडते; ज्यामुळे घाम येत नाही. हृदयाचे ठोके वाढतात आणि काही प्रकरणांमध्ये व्यक्ती बेहोशसुद्धा पडू शकते. अन्न विषबाधेमध्ये व्यक्तीला मळमळ वाटणे, उलटी होणे, अतिसार, ओटीपोटात दुखणे किंवा ऋचित प्रकरणात ताप येणे इत्यादी लक्षणे दिसून येतात. उष्माघात आणि अन्न विषबाधा अशा दोन्ही परिस्थितीत व्यक्तीला डिहायड्रेशन होऊ शकते. डॉ. गुप्ता सांगतात,

उष्माघातामध्ये शरीराचे तापमान वाढते; पण व्यक्तीला घाम येत नाही. हे लक्षण अन्न विषबाधा झाल्यानंतर दिसून येत नाही. उष्माघात आणि अन्न विषबाधाचा धोका कोणाला जास्त असतो? लहान मुले, वृद्ध लोक, हृदयाशी संबंधित आजार असलेल्या व्यक्ती, श्वासाशी संबंधित आजार असलेल्या व्यक्ती, यकृताचे आजार असलेल्या व्यक्ती इत्यादी लोकांना उष्णतेमुळे होणाऱ्या आजारांचा धोका जास्त असतो.

टोइंग व्हॅनच्या माध्यमातून होणारा गैरप्रकार आणि पार्किंग समस्यांसंदर्भात, समाजसेवक अजय जेया यांचे उद्यापासून ठाणे शहरात जनजागृती अभियान!

ठाणे (प्रतिनिधी) : ठाणे शहरातील सामाजिकक्षेत्रात कार्यरत असलेले अजय जेया हे, सुमारे वर्षभरापासून टोइंगच्या माध्यमातून होणारा गैरप्रकार, लोकांसमोर मांडत आलेले आहेत. यासंदर्भात अनेक पीडित वाहनधारक, त्यांचा होणारा मानसिक छळ, कारवाईच्या नावाखाली त्यांच्याकडून विनाकारण उकळले गेलेले पैसे, इत्यादी तक्रारी घेऊन त्यांच्याशी संपर्क साधत असतात. एकीकडे टोइंगच्या माध्यमातून मोठ्याप्रमाणात गैरप्रकार आणि गैरव्यवहार वाढलेला असताना, दुसरीकडे मात्र, सर्वसामान्य नागरिकांना तसेच, वाहनधारकांना टोइंग व्हॅनच्या साचेबद्ध कायद्याबद्दल काहीही माहिती नसते. याप्रकरणी किंवा संबंधित गैरप्रकाराविरोधात तक्रार कशी करायची आणि कुठे करायची? यासंदर्भात वाहनधारकांना कोणतीही माहिती नसते आणि म्हणूनच, अशा पीडित वाहनधारकांना व सर्वसामान्य नागरिकांना सहकार्य करण्याच्या उद्देशाने, दि. २८ जून ते ०५ जुलै-२०२४ रोजीपर्यंत, ठाणे शहरातील महत्त्वाच्या ठिकाणी अजय जेया आणि त्यांचे सहकारी जनजागृती करणार आहेत. या जनजागृती उपक्रमाच्या माध्यमातून, जी काही कायदेशीर प्रकिया आहे, त्याबद्दल माहिती देण्यात येणार आहे. त्याचप्रमाणे, ज्या पीडित वाहनधारकांची जी काही तक्रार असेल, त्याची व्यवस्थित नोंद घेऊन, ती योग्य त्या

विभागाकडे सादर करण्यात येईल. आवश्यकता भासल्यास, सदर तक्रारी थेट न्यायालयात सादर करणार असल्याची माहिती समाजसेवक अजय जेया यांनी यावेळी पत्रकारांशी बोलताना दिली. दरम्यान या जनजागृती अभियानाच्या माध्यमातून, जिथे टोइंगच्या गाड्या उचलून नेल्या जातात, त्याठिकाणी दोन सामाजिक कार्यकर्ते उपस्थित राहून, त्यांच्याकडून वाहनधारक आणि सर्वसामान्य नागरिकांना कायदेशीर मार्गाबद्दल माहिती देण्यात येईल. यावेळी पत्रकारांशी बोलताना अजय जेया पुढे म्हणाले की, या जनजागृती अभियानाची माहिती प्राप्त होण्यासाठी, रिक्षावर ध्वनीप्रक्षेपक लावून, सदर रिक्षा ठाणे शहरात फिरविण्यात येईल. यासाठी

१) कोपरी वाहतूक शाखेच्या शेजारी, ठाणे. (पूर्व), २) ठाणे उपयुक्त वाहतूक शाखा, सहस्र रोड, तीन हात नाका, ३) नितीन कंपनीच्या उड्डाणपुलाखाली, ४) माजिण्डा उड्डाणपुलाखाली, ५) वाघबीळ नाका उड्डाणपुलाखाली, ६) ठाणे नगर एसीपी कार्यालयासमोर, ७) राबोडी वाहतूक पोलीस चौकीजवळ, या ठिकाणी माझे सहकारी उपस्थित राहून वाहनधारक आणि सर्वसामान्य नागरिकांना टोइंग व्हॅनच्या माध्यमातून होणारा गैरप्रकार आणि पार्किंग समस्यांसंदर्भात, योग्य ते मार्गदर्शन करतील, अशी माहिती समाजसेवक अजय जेया यांनी शेवटी पत्रकारांशी बोलताना दिली.

शालेय शैक्षणिक विधानसभेच्या 'या' आमदारांचा साहित्य वाटप राजीनामा; सभागृहात अध्यक्ष राहुल नार्वेकरांची घोषणा

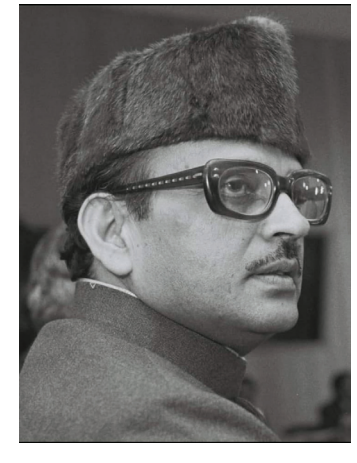
मुंबई :- दिनांक २४. ०६. २०२४ रोजी मुंबई तालुक्यातील आदिवासी विभागातील जिल्हा परिषद शाळा संगमवाडी व केंद्रशाळा कासगाव येथे शैक्षणिक साहित्य वाटप करण्यात आले. समता मानव सेवा संस्था, गेले २०१५ पासून शहरी व ग्रामीण तसेच दुर्गम भागात सामाजिक, शैक्षणिक, सांस्कृतिक तसेच आरोग्य सेवा या सारखे उपक्रम राबवित आली आहे. जिल्हा परिषद केंद्र शाळा संगम व संगमवाडी या शाळेतील गरजू विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक साहित्य वाटप कार्यक्रम करण्यात आले. त्याप्रसंगी संस्थेचे संस्थापक/अध्यक्ष डॉक्टर धनाजी सुरोसे, श्री. राजेश पवार (चेअरमन) दि भिमाई मागासवर्गी को-ऑप.क्रेडिट सोसायटी मर्या. मुंबई, श्री. एंड. रोशन पाटील प्रदेशाध्यक्ष, शिवराज्य प्रतिष्ठान ड. विडी कदम प्रवक्ते तसेच सदस्य भाऊ रातांबे, नितीन खंडगाळे, श्री. दिनेश जाधव अध्यक्ष आदिवासी क्रांती सेना, यांच्या हस्ते शैक्षणिक साहित्य वाटप करण्यात आले सोबत शाळेतील मुख्याध्यापिका श्रीम. मेघा देशमुख, श्री. महेश शिंदे, शाळा व्यवस्थापन समिती अध्यक्ष श्रीम. कविता माळी, श्री. सुदर्शन पवार, श्रीम. निलिमा पवार यांच्या समवेत कार्यक्रम संपन्न झाला. ड. रोशन पाटील यांनी मुलांना मार्गदर्शन करताना महात्मा ज्योतिराव फुले व माता सावित्रीबाई यांचा सत्य इतिहास काय आणि कसा होता या संदर्भात अतिशय उत्कृष्ट माहिती दिली. डॉक्टर सुरोसे यांनी संस्थेच्या विषयी करीत असलेल्या कार्याची माहिती दिली व मुलांना व शिक्षकांना पुढील वाटचालीसाठी शुभेच्छा दिल्या.

मुंबई - महाराष्ट्र विधिमंडळाच्या पावसाळी अधिवेशनाला आजपासून सुरुवात झाली. या अधिवेशनाच्या पहिल्याच दिवशी विधानसभेचे अध्यक्ष राहुल नार्वेकर यांनी राजीनामा दिलेल्या आमदारांची नावे वाचून दाखवली. या आमदारांचे राजीनामा स्वीकारल्याची माहिती नार्वेकर यांनी सभागृहाला दिली. विधानसभा सकाळी ११ वाजता सुरु होताच राष्ट्रगीत, राज्यगीतानंतर प्रत्यक्षात कामकाजाला सुरुवात झाली. त्यावेळी अध्यक्षांनी विधानसभा सदस्यांच्या सदस्यत्वपदाच्या राजीनाम्याची घोषणा केली. विधानसभा अध्यक्ष राहुल नार्वेकर म्हणाले की, महाराष्ट्र विधानसभा नियम १९ (२) च्या तरतुदींना अनुसरून सभागृहाला कळवतो, खालील विधानसभा सदस्यांनी दिलेला राजीनामा मी पुढील दिनांकापासून स्वीकारला आहे असे त्यांनी सांगितले. राजू पारवे, काँग्रेस आमदार राजीनामा स्वीकारल्याची तारीख - २४ मार्च २०२४ निलेश लंके, राष्ट्रवादी आमदार राजीनामा स्वीकारल्याची तारीख - १० एप्रिल २०२४ प्रणिती शिंदे, काँग्रेस आमदारराजीनामा स्वीकारल्याची तारीख - १० जून २०२४ बळवंत वानखेडे, काँग्रेस आमदारराजीनामा स्वीकारल्याची तारीख - १२ जून २०२४ प्रतिभा धानोरकर, काँग्रेस आमदारराजीनामा स्वीकारल्याची तारीख - १३ जून २०२४ संदीपान भुमरे, शिवसेना आमदार राजीनामा स्वीकारल्याची तारीख - १४ जून २०२४ रवींद्र वायकर, शिवसेना आमदारराजीनामा

स्वीकारल्याची तारीख - १४ जून २०२४ वर्षा गायकवाड, काँग्रेस आमदार राजीनामा स्वीकारल्याची तारीख - १८ जून २०२४ वरील सदस्यांपैकी राजू पारवे वाळता सर्व सदस्य लोकसभा निवडणुकीत विजयी झाले आहेत. नियमानुसार त्यांना दोन्ही पैकी एक पद ठेवता येते. त्यानुसार या आमदारांनी लोकसभा सदस्यत्वाचे पद ठेवत आमदारकीचा राजीनामा दिला आहे. राजू पारवे हे रामटेकमधून शिवसेना महायुतीचे उमेदवार होते. त्यांचा काँग्रेस उमेदवाराने पराभव केला. तर निलेश लंके यांनी अहमदनगर लोकसभेत सुजय विखेंचा पराभव करून दिल्ली गाठली आहे. प्रणिती शिंदे यांनी सोलापूरमधून राम सातपुते या महायुतीच्या उमेदवाराचा पराभव केला. बळवंत वानखेडे यांनी अमरावती लोकसभा मतदारसंघात विजय मिळवला. त्यांनी भाजपाच्या नवनीत राणा यांचा पराभव केला. तसेच प्रतिभा धानोरकर यांनी सुधीर मुनगंटीवार यांना पराभवाची धूळ चारून दिल्ली गाठली. संदीपान भुमरे यांनी औरंगाबाद लोकसभा मतदारसंघातून विजय प्राप्त केला. भुमरे यांनी चंद्रकांत खैरे, इम्तियाज जलील यांचा पराभव केला. रवींद्र वायकर हे अवघ्या ४८ मतांनी मुंबई उत्तर पश्चिम मतदारसंघात विजयी झाले. त्यांनी उद्धव ठाकरेचे उमेदवार अमोल किर्तीकर यांचा पराभव केला. तर वर्षा गायकवाड यांनी मुंबई उत्तर मध्यमधून विजय मिळवला. भाजपाचे उज्वल निकम यांचा पराभव वर्षा गायकवाड यांनी केला.

माजी प्रधानमंत्री व्ही. पी. सिंह साहेबासोबत काम करण्याची संधी मला मिळाली.

प्रदिप ढोबळे (अध्यक्ष - ओबीसी सेवासंघ) मी स्वतःला भाग्यशाली समजतो की माननीय माजी प्रधानमंत्री व्ही. पी. सिंह साहेबांसोबत काम करण्याची संधी मला मिळाली. व्ही. पी. सिंह जेव्हा भंडारा दौऱ्यावर आले होते तेव्हा त्यांच्या सोबत जे पाच युवक त्यांच्या सानिध्यात राहू शकत होते; त्या पाच युवकातील एक युवक मी स्वतः होतो. ही निवड करताना सरकारी कमिटीने आमची पूर्ण छानबीन केली होती व मग आम्हास गळ्यात लटकणारे पत्र दिले होते. त्या वेळेस मी महाराष्ट्र छात्र युवा जनता दलाचा अध्यक्ष होतो. छात्र युवा जनता दलाचा अध्यक्ष असताना आणि त्यावेळेस काँग्रेस प्रणित छछ्मख (एनएसयुआय) ह्याची प्रचंड ताकद असताना मी दोनदा बिनविरोध फॅकल्टी ऑफ कॉमर्स आणि फॅकल्टी ऑफ आर्ट्स मधून विद्यापीठ प्रतिनिधी म्हणून निवडून आलो होतो.

काँग्रेस ने संविधान लागू झाल्यापासून ४० वर्षे मंडल आयोग अर्थात ओबीसी आरक्षण लावले नाही तर भाजपाने मंडल आयोग लावल्यामुळे व्ही. पी. सिंह सरकारचा पाठिंबा काढून घेतला; हा इतिहास लक्षात असल्यामुळे मी तेव्हापासून आणि आजवर काँग्रेस आणि भाजपा ह्या दोन्ही पक्षापासून समान अंतर ठेवतो. व्ही पी सिंह च्या जनता दल ह्या पक्षाला त्या काळात महाराष्ट्रातील आंबेडकरी रिपब्लिकन पक्षांनी ताकद दिली त्या मुळे आणि मान्यवर कांशीराम ह्यांच्या संसदेबाहेरील दबावामुळे मंडल आयोग लागू झाला; त्यामुळे मी ह्या मंडळीसोबत नेहमी राहतो आणि येथूनच कोठेही महाराष्ट्रात तिसऱ्या शक्तीचा उदय होईल असा आशावाद बाळगतां. जय व्ही. पी. सिंह जय कांशीराम जय ज्योती जय भीम जय भारत जय संविधान.

मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्या आदेशानंतर ठाणे महानगरपालिकेची मोठी कारवाई

ठाणे(प्रतिनिधी) : महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्या आदेशानुसार ठाणे महानगरपालिका (टीएमसी) ने अवैध बांधकाम आणि मादक पदार्थ विकणाऱ्या हक्का पार्लर आणि बार्सविरोधात मोठ्या तोडक कारवाईला सुरुवात केली आहे. या मोहिमेअंतर्गत सुरुवातीला २० ते २५ हक्का पार्लर आणि बार्सवर कारवाई करण्यात आली आहे. ठाणे महानगरपालिकेचे उपआयुक्त गजानन गोदापुरे यांनी याबाबत माहिती दिली आहे. यावेळी ठाणे महापालिका अतिरिक्त आयुक्त प्रशांत रोडे, गजानन गोदापुरे, सह पोलिस आयुक्त ज्ञानेश्वर चव्हाण यांच्या प्रमुख उपस्थितीत सदर कारवाई करण्यात आली ठाणे शहरात ज्या ठिकाणी अवैध पद्धतीने हक्का पार्लर आणि बार्स बांधले गेले आहेत, त्यावर आम्ही तोडक कारवाई सुरु ठेवणार आहोत. यामुळे

शहरातील अवैध व्यवसायांना आळा बसेल आणि नागरीकांना सुरक्षित वातावरण मिळेल. ठाणे महानगरपालिकेच्या या कारवाईमुळे शहरातील अवैध व्यवसायांमध्ये खळबळ उडाली आहे. महापालिकेने यापुढेही अशा अवैध धंद्याविरोधात

कठोर भूमिका घेण्याचे संकेत दिले आहेत. या कारवाईत ठाणे शहरातील पांचाली, मयुरी, स्वागत, खुशी, इंडीयन स्वाद, तसेच ठाणे शहरातील विविध अनधिकृत पब बार अमली पदार्थांच्या संबंधित बांधकामावर आज बुल्डोजर फिरवण्यात आले.

मुख्यमंत्र्यांनी ५० लाख देऊन राकेश यादव ची किंमत मोजली का..?

जेसीबीसह अडकलेल्या मजुराचे शोधकार्य संतगतीने सुरु असल्याचा शिवसेनेचा आरोप

विम्याचे १५ लाख लवकर द्या ; कुटुंबियांची व्यवस्था करा खासदार राजन विचारे यांनी एमएमआरडीए आयुक्त संजय मुखर्जी यांच्याशी दूरध्वनीवरून चर्चा करून शोधमोहीम युद्धपातळीवर सुरु ठेवा तसेच वाट पाहत बसलेल्या त्यांच्या कुटुंबियांना त्या ठिकाणी कंटेनरची व्यवस्था करा अशी मागणी केली. तसेच ५० लाखाची मदत केली असे गाजावाजा करून प्रत्यक्षात मात्र एलएनटी मार्फत ३५ लाख त्यांना मिळाले आहेत. उर्वरित विमा अंतर्गत १५ लाख मिळणे अजून बाकी आहे ते तातडीने मिळवून द्यावे अशी मागणी त्यांनी केली आहे.

ठाणे (प्रतिनिधी) - वसोंवा खाडी पुलाजवळ सूर्या पाणी पुरवठा योजनेच्या भूमिगत जलवाहिनी टाकणे कामादरम्यान जेसीबीसह चालक राकेश कुमार यादव ढिगाऱ्याखाली गाढल्याची घटना दि. २९ मे २०२४ रोजी घडली असताना आजतागायत २७ दिवस उलटूनही त्या व्यक्तीचा शोध घेण्यासाठी प्रशासन निष्फळ ठरली आहे. मुख्यमंत्र्यांनी ५० लाख देऊन राकेश यादव ची किंमत मोजली का असा सवाल उपस्थित करत मजुराचे शोधकार्य संतगतीने सुरु असल्याचा आरोप शिवसेना उद्धव बाळासाहेब ठाकरे पक्षाने केला आहे. शिवसेना नेते

मा. खासदार राजन विचारे तसेच राज्यसभा खासदार प्रियंका चतुर्वेदी यांनी आज प्रत्यक्ष घटनास्थळी जाऊन पाहणी केली. यावेळी एम एम आर डी अभियंता कुणाल शेंडे, वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक भांगे, संपर्कप्रमुख नरेश मणोर, जिल्हाप्रमुख प्रभाकर म्हात्रे, उपजिल्हा प्रमुख लक्ष्मण जंगम, जयराम मेसे, मा. नगरसेवक प्रवीण पाटिल, जिल्हा सचिव राजेश सिंह, सोमवंशी, उपशहर प्रमुख राजू ठाकुर, विभाग प्रमुख प्रतीक राणे, प्रियंका दळवी, अमोल हिंगे उपस्थित होते. या घटनेचे शोधकार्य अतिशय संत गतीने सुरु असल्याचे निदर्शनास आले त्यावर अधिकाऱ्यांना धारेवर धरून काम जोराने

सुरु ठेवा अशा सूचना त्यावेळी देण्यात आल्या. तसेच राकेश कुमार यादव यांच्या प्रतीक्षेत वाट पाहत बाहेर उघड्यावर बसलेल्या कुटुंबियांची भेट घेतली. त्यावेळी त्यांच्या पत्नींना अश्रू अनावर झाले. त्यावेळी खासदार प्रियंका चतुर्वेदी यांनी धीर दिला. या खड्ड्यामुळे नव्याने बांधलेला वसोंवा पूल धोक्यात आलेला असून झालेला खड्डा व पुलाचा पिलेर यामधील अंतर फक्त तीस फुटाचे आहे. लवकरात लवकर काम पूर्ण करून खड्डा बुजवावा अशी मागणी यावेळी माजी खासदार राजन विचारे यांनी केली.

मठाधीश भाईनाथजी महाराज यांच्याकडून जि.प.धामणी नं.१ येथे शैक्षणिक साहित्य वाटप

संगमेश्वर/ प्रतिनिधी: धामणी येथे बुधवार दि. १९ जून रोजी जि.प.आदर्श केंद्रशाळा धामणी नं.१ ता. संगमेश्वर या ठिकाणी सामाजिक सेवेचा वसा अंमलाकालेले श्री श्री महंत पीरयोगी भाईनाथजी महाराज मठाधीश कालभैरव मठ खोपोली यांच्या वतीने धामणी गावातील सर्व शाळांमधील गरजू व होतकरू मुलांना शालेय गणवेश, दप्तर, छत्री,वह्या, पेन, कॅ पासपेट्टी इत्यादी शैक्षणिक शालेय साहित्याचे वाटप करण्यात आले. तसेच मुलांच्या स्पर्धा परीक्षा साठी

महाराजांनी चांगली आर्थिक तरतूद केली. सदर कार्यक्रमास स्वामीभक्त श्री.प्रभाकर शेट घाणेकर, उपसरचरित्र श्री संगम पवार, ग्रामपंचायत सदस्या सौ. स्वाती सप्रे,प्राज्जा घाणेकर, सौ प्रेरणा लिंगायत, सौ शर्मिला गुर्व, शाळा व्यवस्थापन समिती

अध्यक्ष केंद्र प्रमुख श्री जंगम, मुख्याध्यापक श्री गेल्ये,सर्व शिक्षक, श्री दिगंबर लिंगायत (वार्ताहर) ग्रामस्थ विद्यार्थी मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते. सदर कार्यक्रम उद्योजक श्री प्रभाकर शेट घाणेकर यांच्या अथक प्रयत्नातून आणि

प्रेरणेतून गेली १५ वर्षे अखंडपणे पार पडत आहे. कार्यक्रमाला स्वतः मठाधीश भाईनाथजी महाराज आणि त्यांचे भक्तगण उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन श्री. गुरव गुरुजी जि.प.शाळा धामणी नं.२ यांनी केले.

लातूर :- स्थानिक गुन्हे शाखा लातूर कडून अवैधरित्या गुटखाची वाहतूक करणारे वाहनावर कारवाई करून १४ लाख किमतीचा गुटखा व मुद्देमाल जप्त करण्यात आला स्थानिक गुन्हे शाखेचे पथक अवैध धंद्याबाबत माहिती काढत असताना त्यांना गुप्त माहिती मिळाली की, लातूर शहरातील शाहू चौक कडून अण्णाभाऊ साठे चौकाकडे एका वाहनामध्ये काही इसम प्रतिबंधित गुटका व सुगंधित तंबाखूची चोरटी विक्री व्यवसाय करण्यासाठी वाहनातून घेऊन जाणार आहे. अशी खात्रीशीर बातमी मिळाल्याने सदर माहितीची शहानिशा करून स्थानिक गुन्हे शाखेचे पोलिस अधिकारी व अमलदारांच्या पथकाने दिनांक २७/०६/ २०२४ रोजी अण्णाभाऊ साठे चौक लातूर येथे सापळा लावून गुटखाची वाहतूक करणाऱ्या वाहनास न्यू प्रेम किराणा अंड जनरल स्टोअर दुकाना समोरून ताब्यात घेऊन पाहणी केली असता त्यामध्ये महाराष्ट्र राज्यामध्ये विक्रीसाठी प्रतिबंधित

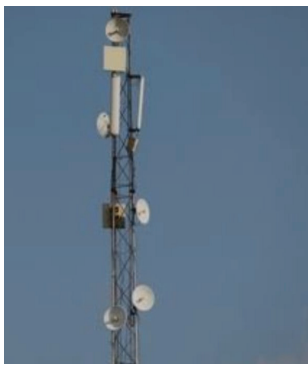

असलेले गुटका व सुगंधित पानमसाला असा एकूण ४ लाख ५१ हजार २०० रुपयांचा प्रतिबंधित गुटका व सुगंधित पान मसाला तंबाखू व सदर मालाची वाहतूक करण्यासाठी वापरण्यात आलेली इनोव्हा कंपनीची गाडी असा एकूण १४ लाख ५१ हजार २०० रुपयाचा मुद्देमाल जप्त करण्यात आले आहे. सदर प्रकरणी पोलीस ठाणे गांधी

मार्गदर्शनात, स्थानिक गुन्हे शाखेचे पोलीस निरीक्षक संजीवन मिरकले, सहाय्यक पोलीस निरीक्षक व्यंकटेश पळेवाड, पोलीस अमलदार राहुल सोनकांबळे, मोहन सुरवसे, साहेबराव हाके, मनोज खोसे,राहुल कांबळे सर्व नेमणूक स्थानी गुन्हे शाखा लातूर यांनी पार पाडली आहे.

चिखली बू येथे जिओ कंपनीचे मोबाईल टॉवर बनले शोभेची वस्तू?

किनवट/शेखशौकत:-किनवट तालुक्यातील चिखली बु बुधवार पेठ मलकावाडी आंदबोरी आंबडी गावात गेल्या पंधरा दिवसापासून येथील जिओचे टॉवर बंद चिखली बू येथे जिओ कंपनीचे मोबाईल टॉवर बनले शोभेची वस्तू? किनवट/शेख शौकत:-किनवट तालुक्यातील चिखली बु व बुधवार पेठ मलकावाडी आंदबोरी आंबडी गावात गेल्या पंधरा दिवसापासून येथील जिओचे टॉवर बंद चालू बंद चालू असून शोभेची वस्तू बनली आहे त्यामुळे जिओच्या ग्राहकांत संताप व्यक्त होत आहे. बीएसएनएल पाठोपाठ आयडियाचे नेटवर्क चिखली बु ग्रामीण भाग राहत नसल्याने ग्राहकांकडून जिओला पसंती मिळाली. पण आता जिओ नेटवर्क सुद्धा गेल्या पंधरा दिवसापासून बंद चालू बंद चालू होत असल्याने अनेक कामे खोळंबली आहेत. जिओचे नेटवर्क नसल्याने

ग्रामपंचायत व बँकेचे व्यवहार सुद्धा ठप्प झाले आहेत. या त्वरित सुधारणा न झाल्यास आंदोलन करण्याचा इशारा चिखलीचे उपसरपंच शेख मुखरम यांनी दिला आहे.असून शोभेची वस्तू बनली आहे त्यामुळे जिओच्या ग्राहकांत संताप व्यक्त होत आहे. बीएसएनएल पाठोपाठ आयडियाचे नेटवर्क चिखली बु ग्रामीण भाग राहत नसल्याने ग्राहकांकडून जिओला पसंती मिळाली. पण आता जिओ नेटवर्क सुद्धा गेल्या पंधरा दिवसापासून बंद चालू बंद चालू होत असल्याने अनेक कामे खोळंबली आहेत. जिओचे नेटवर्क नसल्याने

शुक्रवारी राज्याचा अतिरिक्त अर्थसंकल्प

मुंबई : लोकसभा निवडणुकीमुळे सरकारने फेब्रुवारी महिन्यात केवळ लेखानुदान सादर केले होते. आता उपमुख्यमंत्री अजित पवार उद्या सन २०२४-२५ या वर्षाचा अतिरिक्त म्हणजेच पूर्ण अर्थसंकल्प सादर करणार आहेत. लोकसभा निवडणुकीत महायुतीला राज्यात बसलेला फटका आणि ऑक्टोबर महिन्यात येणारी विधानसभा निवडणूक डोळ्यासमोर ठेऊन अर्थसंकल्पात शेतकरी, महिला, युवक, ज्येष्ठ नागरिक या सर्व घटकांना खुश करण्याचा प्रयत्न होणार अशी चिन्ह आहे. मध्यप्रदेशमध्ये यशस्वी झालेली ल्हाडली बेहनाह सारखी योजना जाहीर होण्याची शक्यता आहे.अठराव्या लोकसभा निवडणुकीमुळे सरकारला १ एप्रिल २०२४ ते ३१जुलै २०२४ या चार महिन्यांच्या खर्चासाठी फेब्रुवारी महिन्यात अंतरिम अर्थसंकल्प मांडावा लागला होता. अंतरिम अर्थसंकल्पातही सरकारने नवीन घोषणा केल्या होत्या. त्यामुळे शुक्रवारी सादर होणा-या अर्थसंकल्पाविषयी उत्सुकता आहे. उपमुख्यमंत्री तथा वित्त आणि नियोजन मंत्री अजित पवार विधानसभेत तर शालेय शिक्षण मंत्री दीपक केसरकर हे विधान परिषदेत दुपारी दोन वाजता अतिरिक्त अर्थसंकल्प सादर करतील. अंतरिम अर्थसंकल्पात २०२४-२५ या आर्थिक वर्षात महसुली जमेपेक्षा खर्च वाढून तब्बल ९ हजार ७३४ कोटी रुपयांची तूट येणार असल्याचा आणि राजकोषीय तूट ९९ हजार २८८ कोटी रुपये राहणार असल्याचा अंदाज व्यक्त करण्यात आला होता.

अभिनव कॉलेज मध्ये छ. शाहू महाराज जयंती संपन्न

भाईदर / प्रतिनिधी :- भाईदर येथील अभिनव कॉलेज मध्ये लोकराजे छ. शाहू महाराज यांची जयंती उत्साहात संपन्न झाली. अभिनव कॉलेजच्या आयक्यूएसी, मास मीडिया, राज्यशास्त्र व अर्थशास्त्र विभागाच्या संयुक्त विद्यमाने या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. प्राचार्य डॉ. अल्पिन मेनेजीस यांनी छ. शाहू महाराज यांच्या प्रतिमेला पुष्पमाला अर्पण करून उपस्थित विद्यार्थी व शिक्षकांना शूभेच्छा दिल्या. प्रा. राजेश सोनवणे व प्रा. नितीन सोनावणे यांनी

शाहू महाराज यांच्या कार्याचे महत्त्व आपल्या मनोगतातून अधोरेखित केले. प्रा. उत्तम भगत यांनी आपली शाहुराजा ही कविता सादर करून त्यात शाहू महाराज यांच्या कार्याची महती पटवून दिली. यावेळी शाहू महाराज यांच्या जयंतीनिमित्त विद्यार्थ्यांसाठी निबंध स्पर्धा आयोजित केल्याची घोषणा करण्यात आली. प्रा. अरुणा गुजर यांनी उपस्थितांचे आभार मानले. कार्यक्रमाला प्राध्यापक व विद्यार्थी वर्ग मोठ्या संख्येने उपस्थित होता.

अलौकिक कार्यामुळेच शाहू महाराजांचा आदर्श घेण्यासारखा - उस्मान शेख

लातूर:- आपल्या राज्यात परिवर्तन,सुधारणावादी महापुरुषांची श्रंखला आहे,त्यामध्ये राजर्षी शाहू महाराज एक होत असे सांगून,त्यांच्या आरक्षण,शिक्षण क्षेत्रातील अलौकिक कार्यामुळेच त्यांचा आदर्श घेण्यासारखा आहे,असे मत माजी मुख्याध्यापक उस्मान शेख यांनी येथे व्यक्त केले. हरिभाऊ नगरातील सम्राट अशोक सार्वजनिक वाचनालयात लोकराजा राजर्षी शाहू महाराज यांच्या जयंतीनिमित्ताने आयोजित व्याख्यान प्रसंगी प्रमुख वक्ते म्हणून ते बोलत होते.या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षपदी साहित्यिक अमृतराव सूर्यवंशी हे होते. एका अविद्येने सर्व काही अनर्थ केल्याने ज्ञान अर्थात सार्वत्रिक शिक्षणाचा महाराष्ट्राच्या भूमीत म. झूलेंनी पाया घातला होता,त्यांच्या कार्याचा आदर्श समोर ठेवून शाहू महाराजांनीही समाजातील सर्व घटकांना शिक्षण देण्यावर भर दिला.तसेच सर्वांना समतेने जगता यावे म्हणून आरक्षणचा पाया घातला,त्यामुळे त्यांच्या उच्च विचारांची प्रचिती येते असेही उस्मान शेख यांनी यावेळी स्पष्ट केले. अध्यक्षीय समारोपात अमृतराव सूर्यवंशी यांनी शाहू महाराजांच्या जीवन कार्याचा आढावा घेताना शाहू महाराज हे दुष्टे नेते होते.बाबासाहेब आंबेडकरांच्या उच्च शिक्षणासाठी त्यांनी केलेली मदत लाख मोलाची ठरली,एवढेच नाही तर त्यांनी आंबेडकरांच्या रुपाने देशाला नेता मिळेल असे भाकीत मानगावच्या ऐतिहासिक सभेत व्यक्त केले होते.ते बाबासाहेबांनी खरेही करून दाखविले,त्यांनी देशाला सर्वसमावेश संविधान देवून शाहू महाराजांच्या समतेचे स्वप्न साकार केले असे सांगून,ग्रंथालयाच्या

माध्यमातून चाललेले ज्ञानदानही महत्त्वाचे असल्याचे नमुद केले. यावेळी बँक ऑफ महाराष्ट्राचे कर्मचारी राजेंद्र परसबोणे,सामाजिक कार्यकर्ते अजहर शेख यांनीही जयंतीच्या शूभेच्छा व्यक्त केल्या. प्रारंभी राजर्षी शाहू महाराज यांच्या प्रतिमेस तसेच वाचनालयाच्या स्वातंत्र्य सैनिक नगरातील विस्तारीत वाचनकक्ष अभ्यासिकेतही मान्यवरांच्या हस्ते माल्यांण करून अभिवादन करण्यातआले.त्यानंतर अध्यक्ष व वक्त्यांना महात्मा झुले लिखित शेतकऱ्यांचा आसूड व गुलामगिरी हे ग्रंथ भेट देवून सत्कार करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक व सूत्रसंचालन सचिव बी.जी. होळीकर यांनी केले.लिपीक संकेत होळीकर यांनी आभार मानले.या कार्यक्रमाला वाचक आर.एन.खाडप,अभंग ठाकूर,श्रीमंत वीर,अथर्व कदम,यमुलवाड,गणपत वाळ्हे,हनमंत सांडूर,बुध्दभूषण बनसोडे आदी उपस्थित होते.

झाड लावून आईच्या अस्थींचे विसर्जन

आपल्या आईच्या स्मृती जपण्यासाठी रक्षा नदीत विसर्जन न करता अनेक वृक्ष लावून त्या वृक्षांना विसर्जित केली. झाडे लावून तिथे अस्थी विसर्जन करून पर्यावरण व निसर्ग संवर्धनाचा संदेश दिला. आपल्या आईच्या स्मृती या वृक्ष रूपात जतन करणारे असे हे निलंगेकर कुटुंबीय, सहाद्री देवराई, द लातूर संस्कृतीचे सदस्य, जेष्ठ पत्रकार दिपरल निलंगेकर यांच्या आईचे तीन दिवसांपूर्वी दुःखद निधन झाले. अस्थी, रक्षा विसर्जनाच्या दिवशी सर्व रक्षा एकत्र करून अनेक लोक पारंपारिक पद्धतीने नदीत विसर्जन करतात पण ही रक्षा आपल्या शेतामध्ये नेऊन अनेक झाडे लावून ती रक्षा झाडांना विसर्जित करण्यात आली. शेतामध्ये वडीलांचे स्मृतीस्थळ आहे तिथेच स्मृतीस्थळाजवळ अनेक वृक्ष लावून त्या झाडांना ही रक्षा विसर्जन करून अनेक झाडे लावली. परीवारातील लहान नातू ,नाती पासून जेष्ठांपर्यंत सगळ्यांनी सहभाग घेतला. हा असा पर्यावरण पूरक संदेश निलंगेकर

कुटुंबियांनी दिला आणि आपल्या आईच्या स्मृतीत अनेक वृक्ष लावले. निलंगा तालुक्यातील शहराजवळ असलेला इनामवाडीचा परीसर हा अतिशय सुंदर

आसूड परिसर आहे. निलंगा शहराच्या निटूर - निलंगा शहराच्या रोडवर निलंगा शहराच्या डावीकडे इमानवाडीला जाणाऱ्या रस्त्यावर साधारण एक किलोमीटरवर उजव्या हाताला निलंगेकर कुटुंबियांचे शेत आहे. या शेतामध्ये सर्व कुटुंबियांनी श्रमदान करून खड्डे पाडले कोणी घागरीने

पाणी आणले. आणि ही सगळी वृक्ष लावली आधीच या शेतामध्ये इथे मेडशिगी, कवट बेल कडुलिंब, हिवर, पळस, सिंधी अशी अनेक दुर्मिळ झाडे आहेत. या परिसरात

आईच्या स्मृती जपण्यासाठी तुळशीची, नारळाची, वडाची झाडे लावण्यात आली. या आगळ्यावेगळ्या उपक्रमांमुळे निलंगेकर कुटुंबाचे सामाजिक स्तरामधून कौतुक होत आहे.

मुख्यमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रम योजनेचा लाभ घेण्याचे आवाहन

लातूर :- राज्याच्या नवीन औद्योगिक धोरण-२०१९ अंतर्गत एक नाविन्यपूर्ण योजना व कार्यक्रम महाराष्ट्र शासनाने हाती घेतला आहे. यामध्ये स्थानिक पातळीवर व्यापक प्रमाणात रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होण्यासाठी सूक्ष्म व लघु उपक्रमांचा चालना दिली जात आहे. हाकरिता जिल्हा उद्योग केंद्राच्या माध्यमातून मुख्यमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रम योजना राबविण्यात येत असून जात प्रवर्ग, उद्योग क्षेत्रानुसार अनुदान दिले जाणार आहे. तरी या योजनेचा जिल्हातील युवक-युवतींनी लाभ घेण्याचे

आवाहन जिल्हा उद्योग केंद्राचे महाव्यवस्थापक यांनी केले आहे. मुख्यमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रम योजनेंतर्गत जिल्हा उद्योग केंद्राकडून बँकेच्या कर्ज मंजूरीनंतर १५ ते ३५ टक्के अनुदान दिले जाते. या योजनेचा लाभ घेण्यासाठी पात्र अर्जदारांनी आवश्यक कागदपत्रांसह या संकेतस्थळावर ऑनलाईन अर्ज करावेत. जिल्हातील स्थानिक असलेले किमान १८ ते ४५ वयोगटातील स्वयंरोजगार करू इच्छिणारे उमेदवार, विशेष प्रवर्गासाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागास

प्रवर्ग, महिला, दिव्यांग, माजी सैनिक) वयामध्ये ५ वर्षाची सवलत राहिल. १० लाख रुपयावरील प्रकल्पासाठी किमान शैक्षणिक पात्रता ७ वी पास व २५ लाख रुपयावरील प्रकल्पासाठी किमान १० वी पास असणे आवश्यक आहे. अर्जदारांनी यापूर्वी कोणत्याही अनुदान योजनेचा लाभ घेतलेला नसावा. प्रक्रिया व निर्मिती प्रकल्पासाठी रुपये ५० लाख आणि सेवा व कृषीपूरक उद्योग प्रकल्पासाठी कमाल रुपये २० लाख प्रकल्प किंमत मर्यादा आहे. योजनेचा लाभ घेण्यासाठी जन्म दाखला,

शाळा सोडल्याचे प्रमाणपत्र, वयाचा पुरावा, शैक्षणिक पात्रतेसंबंधित कागदपत्रे, आधारकार्ड, पॅनकार्ड, जातीचे प्रमाणपत्र, फूड ऑन व्हील वाहतुकीसाठी परवानगी व वाहन चालविण्याचा परवाना, ग्रामीण भागासाठी लोकसंख्या प्रमाणपत्र, प्रकल्प अहवाल, फोटो इत्यादी कागदपत्रे आवश्यक आहेत, असे जिल्हा उद्योग केंद्राचे महाव्यवस्थापक प्रवीण खडके यांनी कळविले आहे.